

Sygn. akt VIII Ns 278/23

POSTANOWIENIE

Dnia 31 października 2023 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, VIII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Asesor sądowy Justyna Stelmach

Protokolant: stażysta Julita Pietrasiak

po rozpoznaniu w dniu 31 października 2023 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku M. T.

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po A. T.

postanawia:

oddalić wniosek.

Sygn. akt VIII Ns 278/23

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 6 czerwca 2023 roku wnioskodawczyni M. T. wniosła o odebranie oświadczenie o odrzuceniu spadku po A. T., zmarłym w dniu 16 marca 2022 r. w Ł., ostatnio stale zamieszkałym w Ł., a także wniosła ona o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia w terminie i odebranie takiego oświadczenia.

W uzasadnieniu wskazano, że M. T. nie złożyła w terminie rezygnacji ze spadku po swoim mężu A. T., ponieważ śmierć męża spowodowała u niej pogorszenie się stanu zdrowia. Od 1999 r. leczy się ona na depresję umiarkowaną. Wnioskodawczyni ze zmarłym mężem była w długoletnim małżeństwie (43 lata). Był to dla niej duży cios psychiczny. Nadto w 2022 r. zmarła na C. matka wnioskodawczyni, co także wpłynęło na jej stan psychiczny.

(wniosek k. 6-7)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. T. zmarł w dniu 16 marca 2022 roku w Ł.. W dniu śmierci spadkodawca był żonaty z wnioskodawczynią M. T..

(odpis skróconego aktu zgonu k.8)

M. T. od 20 lat leczy się na depresję umiarkowaną.

Podczas trwania małżeństwa zarówno M. T. jak i A. T. ogłosili upadłość. A. T. jeszcze przed swoją śmiercią uczulał żonę i syna, aby po jego śmierci odrzucili oni spadek, bowiem on sam poręczył swojej szwagierce dług. O wskazanym długu wnioskodawczyni dowiedziała się pod koniec życia A. T..

M. T. po śmierci męża była załamana, nie dawała sobie rady, syn jej pomagał. Na przełomie maja i czerwca 2023 roku przez przypadek, podczas rozmowy M. T. zorientowała się, że powinna była odrzucić spadek po swoim mężu. Spadkodawca nie pozostawił po sobie żadnego majątku.

(dowód z przesłuchania wnioskodawczyni od 00:01:43 do 00:14:58 w protokole rozprawy z dnia 12 września 2023 roku k. 20-20v.)

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek podlegał oddaleniu.

Spadkobierca, który dąży do wyłączenia go z kręgu osób powołanych do dziedziczenia może odrzucić spadek przez oświadczenia złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym dowiedział się o tytule swego powołania do spadku (art. 1012 k.c. i art. 1015 k.c). Oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku składa się przed sądem lub notariuszem. Można je złożyć ustnie lub na piśmie z podpisem urzędowo poświadczonym. (art. 1018 § 3 k.c).

Zgodnie z art. 1019 § 1 i § 2 k.c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli, z następującymi zmianami:

- 1) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem;
- 2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu.

W ocenie Sądu wnioskodawczyni nie spełniła powyższych wymagań. M. T. powoływała się na fakt, iż nie złożyła oświadczenia o odrzuceniu spadku po mężu w terminie z uwagi na swój zły stan psychiczny, nie dawała ona sobie rady, była załamana. Powoływała się ona również na fakt umiarkowanej depresji.

Podkreślić należy, że art. 1019 k.c. jako przesłanki uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku nie wymienia braku świadomości lub swobody powzięcia decyzji i wyrażenia woli. Jak podnosi się w doktrynie: Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku złożone w stanie braku świadomości i swobody podlega wyłącznie art. 82, co oznacza, iż jest ono nieważne. Jest to nieważność bezwzględna, brana pod uwagę przez sąd z urzędu w każdym postępowaniu, którego wynik zależy od jej ustalenia. Ujawnienie omawianej wady na ogół spowoduje konieczność rozpoczęcia postępowania o zmianę stwierdzenia nabycia spadku (art. 679 k.p.c.), którego inicjatorem może być każdy zainteresowany (nie tylko spadkobierca, który złożył wadliwe oświadczenie). Inne postępowania, których wynik jest zależny od prawidłowego ustalenia kręgu spadkobierców, podlegają zawieszeniu aż do zakończenia powyższej sprawy (art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c.). Wyjątkiem jest sytuacja, w której wada powyższa ujawniła się jeszcze przed wszczęciem sprawy o stwierdzenie nabycia spadku. Wówczas sąd rozstrzyga o tej wadzie w tym właśnie postępowaniu, gdzie jest ona traktowana jako przesłanka rozstrzygnięcia. Czas, w którym spadkobierca nie miał świadomości lub swobody, nie może być wliczony do terminu z art. 1015 § 1 (założeniem tego terminu jest pełna swoboda w złożeniu oświadczenia spadkowego, a zatem można w powyższym wypadku stosować w drodze analogii art. 121 pkt 4, przewidujący zawieszenie biegu przedawnienia ze względu na siłę wyższą). Jeżeli oświadczenie spadkowe zostało złożone w warunkach braku świadomości lub swobody, po zakończeniu tego stanu spadkobierca może złożyć kolejne oświadczenie spadkowe. (tak: G. Kraszewski w Komentarzu aktualizowanym do art. 1019 Kodeksu cywilnego pod red. M. Balwickiej-Szczyrba, A. Sylwestrzak, teza. 11, Lex 2023)

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela wyżej wyrażone zapatrywanie. Zdaniem Sądu, pogorszenie samopoczucia (które jest normalnym i naturalnym procesem przeżywanej żałoby po zmarłym mężu) nie może skutkować skutecznym uchyleniem się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia w przedmiocie spadku w terminie. Jednocześnie biorąc pod uwagę, wyżej przytoczony przepis, nie jest możliwe – zdaniem Sądu – uchylenie

się od skutków niezłożenia oświadczenia w terminie z powodu depresji. Okoliczność ta mogłaby być podnoszona podczas prowadzenia ewentualnego postępowania spadkowego, pod warunkiem szczegółowego udokumentowania ww. choroby.

Jednocześnie należy wskazać, iż wnioskodawczyni już w dniu śmierci swojego męża, znała skład i wartość majątku spadkowego tj. iż majątek ten nie posiada aktywów, a także była ona świadoma faktu, iż A. T. poręczył zobowiązanie innej osoby. Zmarły mąż uczulał wnioskodawczynię i ich wspólnego syna o konieczności odrzucenia spadku po nim. Z tego powodu wnioskodawczyni nie może się powoływać na błąd co do stanu spadku spadkodawcy, a także na błąd co do prawa, miała bowiem świadomość istnienia poręczenia, a także konieczności odrzucenia spadku po spadkodawcy.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji.